

**Orosháza Város Önkormányzat
Polgármesterétől**

Iktatószám: JK/324-9/2025.

Tárgy: A Justh Zsigmond Városi Könyvtár, valamint a Nagy Gyula Területi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása

**Orosháza Város Önkormányzat
Képviselő-testülete**

Tisztelt Képviselő-testület!

A Képviselő-testület 2025. március 18. napján tartott ülésén előterjesztésre került Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtára (a továbbiakban: Könyvtár), valamint Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma (a továbbiakban: Múzeum) Alapító Okiratainak módosítása, mely alapján az Intézmények Alapító Okirataiba az új szakágazati besorolások átvezetésre kerültek.

Az Alapító Okiratok módosítását követően a Szervezeti és Működési Szabályzatok (a továbbiakban: SZMSZ) felülvizsgálata is megtörtént.

I.

A Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítására legutóbb 2022. december 29-i hatállyal került sor a Képviselő-testület 279/2022. (XII.15.) K.t. határozata alapján.

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete 106/2025. (III.18.) K.t. határozatával döntött a Könyvtár Alapító Okiratának módosításáról, mely alapján, valamint a felülvizsgálat eredményeként 2025. május 15. napjától a következő módosítások szükségesek az SZMSZ

- 1.4 pontjában - a könyvtár székhelyét, címét és elérhetőségét tartalmazó adatoknál a megye megjelölés vármegyévé módosításul, valamint változik az intézmény statisztikai számjele,
- 1.5 pontjában - az alapítás éve feltüntetésre, az alapító okiratok módosításának felsorolása kiegészítésre, valamint a költségvetési szerv ágazati irányítását és felügyeletét ellátó szerv változása átvezetésre kerül,
- 1.5.2 pontjában - megtörténik az új szakágazati besorolás átvezetése,
- 2.4.3 pontjában - a szociális funkciókból adódó szolgáltatásainak felsorolása módosul akként, hogy a felsorolás 2. és 3. pontja törlésre kerül,
- 2.5 pontjában - a könyvtári rendezvények, programok törlésre kerülnek, és helyére az Adatbázisokat bemutató pont lép,
- 2.6. pontjában - az Adatbázisokat bemutató pont helyébe a Digitális Jólét Program Pont lép.

- 2.7. pontjában - a Digitális Jólét Program Pont bemutatása törlésre kerül,
- 4.6. pontjában - a könyvtár gazdálkodási feladatait ellátó Polgármesteri Hivatal szervezeti egységének nevében időközben bekövetkezett változás átvezetése történik meg,
- 5. pontjában - a záró rendelkezések között felsorolásra kerülnek az SZMSZ mellékletei, továbbá a hatálybalépésre vonatkozó szövegrész módosul,
- III. számú mellékletben - A Justh Zsigmond Városi Könyvtár Könyvtárhasználati szabályzatának III.5.3 Zenei könyvtár pontja módosul,
- III.I. Könyvtárhasználati szabályzat 1. számú mellékletben - A Justh Zsigmond Városi Könyvtár szolgáltatásainak térítési díjai kiegészülnek a házi videófelvevételek digitalizálási és házi hangfelvételek digitalizálási díjaival,
- III.II. Könyvtárhasználati szabályzat 2. számú melléklete hatályát veszti, az SZMSZ-ből törlésre kerül.

II.

A Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítására legutóbb 2024. július 01-i hatállyal került sor a Képviselő-testület 142/2024. (VIII.29.) K.t. határozata alapján.

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete 107/2025. (III.18.) K.t. határozatával döntött a Múzeum Alapító Okiratának módosításáról, mely alapján, valamint a felülvizsgálat eredményeként 2025. május 15. napjától a következő módosítások szükségesek az SZMSZ

- 1.4.1. pontjában - a Múzeum KSH statisztikai számjele módosul,
- 1.4.4. pontjában - a Múzeum Facebook elérhetősége módosul,
- 1.5.2. pontjában - a Darvas József Irodalmi Emlékház telefonos elérhetősége módosul,
- 1.6.1. pontjában - az alapító okiratok módosításának felsorolása kiegészítésre kerül,
- 1.6.9. pontjában - megtörténik az új szakágazati besorolás átvezetése,
- 5.1. pontjában - 1. melléklet és 4. melléklet megnevezése és tartalma módosul, az 1. és 4. mellékleteket újak váltják fel.

Az előbbieken foglaltak alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a következő határozati javaslatok szerint a Könyvtár és a Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításait jóváhagyni szíveskedjen.

I. határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete, mint fenntartó

- a) dönt arról, hogy 2025. május 15-ei hatállyal módosítja Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtárának Szervezeti és Működési Szabályzatát a határozat mellékletét képező „Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtára Szervezeti és Működési Szabályzatának 5. módosítása” dokumentummal,

b) felkéri a könyvtárigazgatót a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának aláírására, valamint a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzat elkészítésére és aláírására,

c) felhatalmazza a polgármestert a Szervezeti és Működési Szabályzat módosítása, illetve a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzat aláírási záradékkal történő ellátására.

Végrehajtásért felelős: Raffai János polgármester és Buzai Csaba igazgató a feladatkörébe tartozó intézkedések megtételéért

Határidő: a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának aláírására 8 nap,
a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzat elkészítésére és aláírására 2025. május 14.

II. határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

a) dönt arról, hogy 2025. május 15-ei hatállyal módosítja az Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatát a határozat mellékletét képező „Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatának 7. módosítása” dokumentummal,

b) felkéri a múzeum igazgatóját a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának aláírására, valamint a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzat elkészítésére és aláírására,

c) felhatalmazza a polgármestert a Szervezeti és Működési Szabályzat módosítása, illetve a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzat aláírási záradékkal történő ellátására.

Végrehajtásért felelős: Raffai János polgármester és Józó Tamásné igazgató a feladatkörébe tartozó intézkedések megtételéért

Határidő: a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának aláírására 8 nap,
a módosítással egységes szerkezetbe foglalt Szervezeti és Működési Szabályzatnak elkészítésére és aláírására 2025. május 14.

Orosháza, 2025. április 24.

Raffai János
polgármester

I. határozati javaslat melléklete:

...../2025. (V.06.) K.t. határozat melléklete:

**Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtára Szervezeti és Működési Szabályzatának
5. módosítása**

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtára Szervezeti és Működési Szabályzatát 2025. május 15-ei hatállyal a következők szerint módosítja:

1. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.4.1. pontja a következők szerint módosul:

„1.4.1 Alapadatok

...

A könyvtár székhelye, címe és elérhetősége:

...

Békés vármegye

...

Az intézmény statisztikai számjele: 16652754-9111-322-04

...”

2. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.5 pontjának a következők szerint módosul:

„1.5 A könyvtár fenntartása és felügyelete

Az alapítás éve: 1949

...

Alapító Okirat módosítása: ...

2023. február 15. -- alapító okirat 29/2023. (II.15.) K.t. határozat

2025. március 18. - alapító okirat 106/2025. (III.18.) K.t. határozat

...

A költségvetési szerv ágazati irányítása és felügyelete

A Justh Zsigmond Városi Könyvtár ágazati irányítását és felügyeletét a Kulturális és Innovációs Minisztérium Könyvtári és Levéltári Főosztálya látja el.

...”

3. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.5.2. pontja a következők szerint módosul:

„1.5.2 A könyvtár ágazati és szakfeladati besorolása

Szakágazati száma: 911100 Könyvtári tevékenység

...”

4. A Szervezeti és Működési Szabályzat 2.4.3. pontja a következők szerint módosul:

„ • Vakok és csökkentlátók számára hangoskönyvek kölcsönzése.

A könyvtári szolgáltatások igénybevételének szabályait, adminisztrációját és térítési díjait a Könyvtárhasználati szabályzat tartalmazza. A Könyvtárhasználati szabályzat az SZMSZ III. számú melléklete, melyet a könyvtár nyilvánosságra hoz.”

5. A Szervezeti és Működési Szabályzat 2.5 pontja a következők szerint módosul:

„2.5 Adatbázisok

2.5.1 NAVA-pont

Könyvtárunk 2007 óta NAVA-pontként is működik. A NAVA – azaz Nemzeti Audiovizuális Archívum – egy kötelezpéldány-archívum, ami az országos televíziók és rádiók magyar gyártású vagy magyar vonatkozású műsorait gyűjti, tárolja, és dolgozza fel. A műsorokat csak az arra kijelölt helyeken, a NAVA-pontokon lehet megnézni, térítési díj nélkül, a könyvtár nyitvatartási idejében.

2.5.2 Arcanum Digitális Tudománytár

Az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) az Arcanum Adatbázis Kft prémium szolgáltatása, amely a teljesség igényével teszi hozzáférhetővé és kereshetővé múltunk legfontosabb nyomtatott forrásait (tudományos és szakfolyóiratok, heti- és napilapok, valamint lexikonok és tematikus könyvgyűjtemények legjavát).”

6. A Szervezeti és Működési Szabályzat 2.6 pontja a következők szerint módosul:

„2.6 Digitális Jólét Program Pont

Könyvtárunk internetes része Digitális Jólét Program Pontként is üzemel. A könyvtár ID száma: 4396. A szolgáltatásokat teljes nyitvatartási időben igénybe lehet venni.”

7. A Szervezeti és Működési Szabályzat 2.7 Digitális Jólét Program Pont megnevezésű pontja törlésre kerül.

8. A Szervezeti és Működési Szabályzat 4.6 pontja a következők szerint módosul:

„4.6 A könyvtár gazdálkodása

A Justh Zsigmond Városi Könyvtár gazdálkodásában Orosháza Városi Önkormányzat Városi Polgármesteri Hivatalához, önálló költségvetéssel tartozó költségvetési intézmény. Az intézmény gazdálkodása a Képviselő-testület által elfogadott 29/2015. (II. 20.) Kt. határozatban foglaltak szerint megállapodás alapján történik. A gazdálkodás rendje e Megállapodás alapján történik. Az intézmény gazdálkodásával, ezen belül kiemelten a költségvetés tervezésével, és végrehajtásával, az intézmény kezelésében

lévő vagyon hasznosításával összefüggő feladatok, hatáskörök szabályozása – az aktuális jogszabályok és a fenntartó rendelkezéseinek figyelembevételével – a könyvtár igazgatójának és Orosháza Városi Önkormányzat Városi Polgármesteri Hivatal Pénzügyi és Gazdálkodási Osztály vezetőjének a feladata. A könyvtár költségvetését az államháztartási törvény alapján Orosháza Városi Önkormányzatának Képviselő-testülete évente, az önkormányzat költségvetésében állapítja meg. Ennek ismeretében készül az intézmény éves költségvetési terve, melynek összeállításáért a könyvtár igazgatója és Orosháza Városi Önkormányzat Városi Polgármesteri Hivatal Pénzügyi és Gazdálkodási Osztály vezetője a felelős.”

9. A Szervezeti és Működési Szabályzat 5. pontja a következők szerint módosul:

„5. Záró rendelkezések

5.1 Mellékletek:

I. számú melléklet: A Justh Zsigmond Városi Könyvtár Gyűjtőköri szabályzata

II. számú melléklet: A Justh Zsigmond Városi Könyvtár Nyilvántartási szabályzata

III. számú melléklet: A Justh Zsigmond Városi Könyvtár Könyvtárhasználati szabályzata

5.2. A Szervezeti és Működési Szabályzat hatálybalépése

A Justh Zsigmond Városi Könyvtár szervezeti felépítésére, működésére és használatára vonatkozó Szervezeti és Működési Szabályzatát a könyvtárigazgató előterjesztése alapján Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete megtárgyalta, és azt elfogadta.

A jelen Szervezeti és Működési Szabályzat 2019. január 01. napján lép hatályba, egyidejűleg Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete 181/2017. (VI.29.) K.t. határozattal elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzat hatályát veszti.”

9. A Szervezeti és Működési Szabályzat III. számú mellékletének III.5.3 pontja a következők szerint módosul:

„III.5.3 Zenei könyvtár

Ebben az állományrészben történik a bakelit- és CD lemezek, DVD-k, a hang- és videokazetták, a hangoskönyvek használata.

A zenei állományból való kiválasztást tematikus katalógusokkal segítjük.

A zenei könyvtárban lehetőség van házi készítésű video- és hangfelvételek átírására DVD-re, CD-re, pendrive-ra, külső merevlemezre.”

9. A Szervezeti és Működési Szabályzat III.1 Könyvtárhasználati szabályzat 1. számú melléklete a következők szerint egészül ki:

„A Justh Zsigmond Városi Könyvtár szolgáltatásainak térítési díja

...

Házi videofelvételek digitalizálása:

- 15 Ft/perc

Házi hangfelvételek digitalizálása:

- 10 Ft/perc”

10. A Szervezeti és Működési Szabályzat III.II Könyvtárhasználati szabályzat 2. számú melléklete hatályát veszti, Szervezeti és Működési Szabályzatból törlésre kerül.

11. A 261/2018. (XII.20.) K.t. határozattal elfogadott Orosháza Városi Önkormányzat Justh Zsigmond Városi Könyvtára Szervezeti és Működési Szabályzatának jelen módosítással nem érintett rendelkezései változatlan tartalommal hatályosak.

Orosháza, 2025. május ...

Buzai Csaba
könyvtárigazgató

Záradék:

A Szervezeti és Működési Szabályzat 5. módosítását Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a/2025. (V.06.) K.t. határozatával jóváhagyta.

Raffai János
polgármester

II. határozati javaslat melléklete:

...../2025. (V.06.) K.t. határozat melléklete:

Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatának 7. módosítása

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatát 2025. május 15-ei hatállyal a következők szerint módosítja:

1. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.4.1. pontja a következők szerint módosul:

„1.4.1. Alapadatok ...

KSH statisztikai számjel: 16654897-9121-322-04

...”

2. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.4.4. pontja a következők szerint módosul:

„1.4.4. A Múzeum elektronikus elérhetősége...

Facebook <https://www.facebook.com/nagygyulateruletimuzeumoroshaza>”

3. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.5.2. pontja a következők szerint módosul:

„1.5.2. Darvas József Irodalmi Emlékház...

Elérhetőség: Tel.: 06 (68) 412-853

...”

4. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.6.1. pontjának az Alapító Okiratok felsorolását tartalmazó része a következők szerint egészül ki:

„1.6.1. Törzskönyvi nyilvántartás szerinti alapítás: 2001. január 01.

(Első alapításának időpontja: 1944. szeptember 01.)

Alapító Okirat módosítása: ...

2025.03.18. (alapító okirat 107/2025.(III.18.) K.t. határozat)”

5. A Szervezeti és Működési Szabályzat 1.6.9. pontja a következők szerint módosul:

„1.6.9. A Múzeum főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

912100 Múzeumi, gyűjteményi tevékenység”

6. A Szervezeti és Működési Szabályzat 5.1. pontjának 1. mellékletre és 4. mellékletre vonatkozó alpontjai a következők szerint módosulnak:

„5.1. Mellékletek:

1. melléklet: Nagy Gyula Területi Múzeum Stratégia terve 2025-2030.

...

4. melléklet: Nagy Gyula Területi Múzeum Digitalizálási stratégiai terve 2025-2030.

...”

7. ***A Szervezeti és Működési Szabályzat 1. mellékletét képező Nagy Gyula Területi Múzeum Stratégia terve 2020-2025. dokumentumot a Nagy Gyula Területi Múzeum Stratégia terve 2025-2030. című dokumentum váltja fel a következő tartalommal.***

„A Nagy Gyula Területi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának

1. melléklete

Nagy Gyula Területi Múzeum

Stratégiai terv

2025 – 2030

OROSHÁZA, 2025

Az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum stratégiai terve a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló, többször módosított 1997. évi CXI. törvény 42. (4) b) pontja értelmében tartalmazza a múzeumi küldetésnyilatkozatot, az állományvédelmi tervet, a gyűjtemény gyarapítási- és revíziós tervet, továbbá a múzeumi digitalizálási stratégiát.

Az intézmény küldetésnyilatkozata

„A tudás esély, a család egység, a múzeum kapocs”

A múzeumok megőrzik, interpretálják és fejlesztik az emberiség természeti és kulturális örökségét.¹

Múzeumunk Orosháza város társadalmának fejlődése érdekében gondoskodik a gyűjteményéről, amely az ismeretek megalapozásának és bővítésének elsődleges bizonyítékait őrzi.

Képeseknek kell lennünk kapcsolatot teremteni az egyénnel, a családdal annak érdekében, hogy elősegítsük a természeti és társadalmi kihívásokra adható reakciókat, reflexiókat. A múltból merítkezve, a múlt értékeinek felhasználásával, a változtatás képességével szembenézni az új kihívásokkal.

Rendezvényeivel nemcsak a helybéli polgárokat szólítja meg, hanem programot kínál az ide látogatóknak is, és ezzel növeli a város turisztikai vonzerejét. Együttműködik a nevelési-oktatási intézményekkel, múzeumpedagógiai programjaival segíti az iskolai és az iskolán kívüli oktató- és nevelőmunka céljainak elérését, a kultúra iránti fogékonyság elmélyítését. Speciális programjaival hozzájárul a fogyatékkal élők társadalmi integrációjához. Együttműködik a városban és a gyűjtőterületét alkotó kistérség településein működő kulturális intézményekkel, egyházakkal, társadalmi- és civil szervezetekkel, hogy minél szélesebb rétegek számára biztosítsa a kultúra befogadásának élményét.

A Nagy Gyula Területi Múzeum küldetése, hogy magas színvonalú muzeológiai-múzeumpedagógiai-közönségkapcsolati munkája során múzeumspecifikus módon valósítsa meg a társadalmi igényekre nyitott, szolgáltató, látogatóinak intellektuális élményt nyújtó, a lokális és nemzeti identitást építő múzeum ideáját.

¹ ICOM Múzeumok etikai kódexe In.: <http://www.ace.hu/icom/PDF/etika.pdf> (2025. április 21.)

1) Helyzetelemzés

A Múzeum rövid története

Az első múzeum, egy iskolai gyűjtemény, 1927. április 10-én nyílt meg Orosházán. Megalkotója Juhász Balázs pedagógus, aki a diákokat bevonta a gyűjtő- és nyilvántartó munkába is. Egyik tanítványa volt az a Nagy Gyula, aki a II. világháború végén községi igényre letette a városi múzeum alapjait. A gyűjtemény a fiatalon elhunyt Juhász Balázs által összegyűjtött anyag maradványára épült.

Nagy Gyula vezetése alatt (1944-1979.) a Múzeum körül igazi műhelymunka szerveződött, melynek eredményességét mutatja a megjelentetett 5 évkönyv és a várostörténeti monográfia (1965.). Nagy Gyula néprajzkutatóként is megállta helyét. Munkái a paraszti élet hagyományos földművelésével, állattartásával és mindennapjaival foglalkoztak. Egyedülálló kutatásokat végzett a szárazmalmokkal kapcsolatban.

Rövid ideig Beck Zoltán állt a Múzeum élén (1979.), aki már ezt megelőzően is jelentős folklórgyűjtést végzett. Érdeme a Darvas-emplékház kialakítása.

A nyolcvanas évek elejétől Hévvízi Sándor vezette az intézményt (1980-2001.). Nyelvész végzettségüként összegyűjtötte Békés megye földrajzi neveit. Igazgatósága alatt nyitotta meg kapuit - a Darvas József szülőháza udvarán lévő - Békés Megyei Irodalmi Gyűjtemény, melynek létrejöttében nagy szerepe volt Szabó Ferenc megyei múzeumigazgatónak.

Az orosházi Múzeum 1944-től városi múzeumként, Juhász Balázs Múzeum néven működött 1950-ig, mikor is államosították és a Szántó Kovács János nevet vette fel. 1962-től beolvadt a megyei múzeumi szervezetbe, annak keretében működött 2000. december 31-ig. 2001. január elsejével Orosháza Város Önkormányzata vette át, azóta működik a Múzeum területi hatóságú múzeumként, Szántó Kovács János Területi Múzeum néven. 2015-ben a Múzeum neve megváltozott, Nagy Gyula Területi Múzeum lett, tisztelegve egyik alapítója előtt. 2016. májusától a Városi Képtár is a Múzeum kiállítóhelyeként működik.

A Múzeum feladata a múlt emlékeinek, hagyományainak felgyűjtése, nyilvántartása, rendszerezése és bemutatása, s mint megőrző, teszi ezt a jövő nemzedékei számára.

Változó korunkban a kulturális intézmények szerepe változik, így a Múzeum szerepének változása is szükségszerű.

A Városi fenntartású, területi múzeum programja

A múzeum „profitra nem törekvő, a társadalom és fejlődése szolgálatában álló, a köz számára nyitott állandó intézmény, amely az emberek és környezetük anyagi és szellemi bizonyítékait

gyűjti, megőrzi, kutatja, közvetíti és kiállítja tudományos, közművelődési és szórakoztató céllal”².

A múzeum tehát több mint egy egyszerű kiállítóhely: sokrétű feladatait komplex módon látja el. A tárgyak gyűjtése és feldolgozása révén új ismereteket állít elő, és ezen új ismereteket különböző csatornákon adja át a társadalomnak.

- Közgyűjtemény, mert gyűjtőterületén gyűjt és megőrzi a kulturális örökség elemeit a köz, a jelen és a későbbi nemzedékek számára állami és önkormányzati támogatással.
- Tudományos műhely, mert a gyűjtött anyagot feldolgozza: rekonstruálja azt a kontextust, amelynek a műtárgy egykor része volt, illetve feltárja egykori jelentését; s mindezt úgy, hogy beágyazza a nemzeti és az egyetemes történeti-kulturális folyamatokba.
- Közművelődési intézmény, mert hozzáférést biztosít a társadalom számára a tárgyakhoz és feldolgozásuk eredményeihez a valós és a virtuális térben egyaránt.
- Művészeti színtér, amely teret biztosít a kortárs művészet bemutatkozására, egyben szervezi a lokális művészeti életet.

Mindez nem öncél. A múzeum elsődleges feladata a helyi identitás erősítése a lokális történelmi, kultúrtörténeti, művészeti értékek felmutatásával, hisz a szülő- és lakóhelyhez kötődés kiemelten fontos. Bekapcsolva a gondjaira bízott örökségi elemeket az országos _alkalomadtán a nemzetközi — tudományos és művészeti életbe, erősíti a város pozícióit: a tudományos eredmények a tudományos-népszerűsítő szinten beépülnek a köztudatba. A múzeum az egyének szintjén hozzájárul a kultúrafogyasztási igények kielégítéséhez, teret ad az egyéni kreativitás kibontakoztatásához, ezáltal az élhetőbb környezet kialakításában is szerepet játszik, miként az életminőség javításában és a társadalmi integrációban is. Az idegenforgalmon keresztül közvetetten a gazdasághoz is kapcsolódik. Miként szerepet játszik az oktatás és képzés különböző formális és nem-formális szintjein is, támogatást nyújtva a közoktatási intézményeknek a kulturális kompetenciák elsajátítása terén, illetve segítve az élethosszig való tanulást. Programjaival hozzájárul a nyugdíjasok és a fogyatékkal élők életminőségének javításához.

Orosháza város azonban nem létezik az őt körülvevő tágabb környezet nélkül, amelynek települései között központi szerepet játszik: ennél fogva nem csupán közigazgatási, hanem politikai, gazdasági és kulturális centrum is. Ez a szerep kötelezettségeket ró a múzeumra is, amelynek ki kell lépnie a város közigazgatási határai mögül. Orosháza esetében ez a kistérséget jelenti. Orosháza jelenti a belső kört, a kistérség 16 települése pedig azt a külső kört, amelyeknek kulturális örökségét — legalább részben — szintén a múzeum őrzi. E szférában a Nagy Gyula Területi Múzeumnak számos feladatot kell ellátnia:

² ICOM Múzeumok etikai kódexe In.: <http://www.ace.hu/icom/PDF/etika.pdf> (2025. április 21.)

- a kistérség intézményeinek, helytörténeti klubjainak, gyűjteményeinek mentorálása;
- együttműködés a kistérség és a megye muzeális és kulturális intézményeivel (faluház, IKSZT), egyházaival és civil szervezeteivel;
- a kistérség településeire kihelyezett programokkal (kiállítás, vándorkiállítás, múzeumpedagógiai foglalkozások, ismeretterjesztő előadások) támogatja a helyi önkormányzatok kulturális, közművelődési feladatellátását, a kulturális kompetenciák elsajátítását, illetve az élethosszig tartó tanulást;
- „identitásközpontként” támogatja a lokális önzonosságtudat fenntartását, formálását a honismereti kutatások centrumaként.

A Nagy Gyula Területi Múzeum feladatellátási kötelezettségét az 1997. évi CXL. tv. határozza meg.

A Múzeum területi ellátásába tartozó települések: Orosháza, Gádos, Nagyszénás, Csorvás, Kardoskút, Gerendás, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Békéssáms, Végegyháza, Kaszaper, Nagybánhegyes, Mezőkovácsháza, Battonya, Mezöhegyes, Medgyesegyháza.

Épületállomány és infrastruktúra

Telephelyek:

Nagy Gyula Területi Múzeum

Épülete helyi védelem alatt áll, a Schwarcz János által felajánlott magánházban.

Darvas József Irodalmi emlékház

Darvas József szülőháza (hagyományos parasztház) a korhű berendezések bemutatására, az író munkásságát bemutató kiállításra és egy bognár műhely berendezési tárgyainak szemléltetésére szolgáló kiállítóhely.

Az épület műemléki védelem alatt áll.

Városi Képtár

Több neves alkotó indult el Orosházáról a világhírnév felé, és bár többségük elhagyta szülővárosát, mégis egész életük során kapcsolatban maradtak vele. E kapcsolat eredményeként alkotásaik egy részét Orosházának adományozták, mellyel egy városi gyűjteményt alapoztak meg.

Az első szinten neves orosházi festőművészek alkotásaiból készült állandó kiállítás látható. A második szinten Báthory Júlia üvegtervező művész állandó kiállítását láthatják az érdeklődők. A Városháza épületében található az első emeleten a Városházi Galéria, mely a képtár időszakos kiállításainak ad helyet.

Vízellátás-történeti Muzeális Kiállítóhely

A Kútmúzeum az elmúlt száz év különféle kúttípusait mutatja be, kerítéssel körbe kerítve, szabadon megtekinthető. A víztorony aljában állandó kiállítás fogadja a látogatókat.

A Múzeum épületét felújítottuk 2022-23-ban. Az épület állaga nagyon jónak mondható, a fűtés és a nyílászárók korszerűsítése még várat magára.

Az épületek fizikai adottságaiból adódó korlátai akadályozzák a bővítés lehetőségét, ennek következtében a terek adottak. Nem áll rendelkezésre külön foglalkoztató, jelenleg az időszaki kiállításokkal kell megosztani ezt a teret. A technikai felszereltség jó. A felújítás során az informatikai eszközök bővítésével interaktív, komplex programokra van lehetőség.

A kiállítóhelyekre összességében jellemző, hogy állagjavításra, illetve felújításra szorulnak. Árnyalja a helyzetet még az a körülmény is, hogy a Múzeum épülete helyi védelem alatt áll, míg a Darvas-ház és a Magtár épülete műemléki védelem alatt áll.

További gondot jelent, hogy jelenleg egyik épület sem teljeskörűen akadálymentesített, ehhez jelentős átalakítások kellenének, ami azonban több épületben nem oldható meg.

A kiállítóhelyek esetében elavult a fűtési rendszer, korszerűtlenek a nyílászárók, valamint a tetőszerkezetek is felújításra szorulnak.

A lehetőséghez képest azonban rendezett és megfelelő környezet áll rendelkezésre. Mindezek ellenére igyekeznek megteremteni a XXI. századi elvárásoknak megfelelő múzeumi teret és rendezvényeket.

A Múzeum udvarán kb. 25 fő befogadására alkalmas fedett kerthelyiség teszi hangulatossá a nyári programokat. Egy hagyományos kemence és sparhelt teszi élményszerűbbé a jelesebb alkalmakat. A múzeumpedagógiai foglalkozások során, és egyéb rendezvények alkalmával is nagyon jó szolgálatot tesz.

Raktárhelyiségeink állapota nem jó, azok felújításra várnak, a műtárgyállomány megfelelő környezetet igényel.

Személyi feltételek

A múzeum statisztikai létszáma: a Nagy Gyula Területi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának törzsszövegében rögzített fő.

A Nagy Gyula Területi Múzeum szerencsés helyzetben van, hiszen magasan képzett szakemberekkel látja el feladatait. Több munkatársunknak van több diplomája, ezzel a szolgáltatásaink sokszínűségét növeljük, míg a fiatal átlagéletkor miatt dinamikus csapat vagyunk.

A Nagy Gyula Területi Múzeum szakemberlétszáma formálisan megfelel a muzeális intézmények működési engedélyéről szóló 376/2017. (XII.11.) Korm. rendelet előírásainak.

Gyűjteményi tevékenység

Régészeti gyűjtemény

A Múzeum gyűjtőterülete 17 Békés vármegyei településre terjed ki. A múzeumi nyilvántartási rendszerben a lelőhelyek lelőhelyszámmal kerültek ellátásra, amely a település nevének rövidítését, illetve az adott terület határában található lelőhelyek viszonylatában a soron következő sorszámot tartalmazza.

A Múzeum régészeti gyűjteménye egy nyitott, folyamatosan bővülő gyűjteményi egység, amely a Múzeum gyűjtőterületéről származó és 1711. előttire keltezhető műtárgyakat foglalja magába.

A Múzeum régészeti gyűjteménye különböző módon gyarapodik. A legjellemzőbb a tárgyak régészeti feltárás, terepbejárás vagy fémdetektoros kutatás útján történő begyűjtése. Kevésbé jellemző az ezektől eltérő forrásból származó tárgyak múzeumba kerülése, a vásárlás jellemző a legkevésbé.

Néprajzi gyűjtemény

A Múzeum néprajzi gyűjteménye Nagy Gyula igazgatósága alatt bővült jelentősen, ebben az időszakban rengeteg – elsősorban mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódó – használati eszköz került az intézmény tulajdonába, köszönhetően az akkoriban jellemző tervszerű és rendszeres gyűjtésnek, de kiemelhetők a különböző bútorok, illetve az egyéb használati eszközök is. Tehát ebben az időszakban alakult ki a néprajzi gyűjtemény gerince, melyet tárgyi és fotótári anyagok alkotnak. A tárgyak adatainak gondozása elsődlegesen manuálisan folyik.

A Múzeum komoly fényképgyűjteménnyel rendelkezik, melynek gerincét a volt múzeumigazgató, Nagy Gyula által készített fotók alkotják. Ezekhez a fényképekhez szakmai szempontból meglehetősen jó leíró kartonok tartoznak, melyeknek információtartalma teszi teljessé a gyűjteményt.

A Múzeum nemrégiben indított "gyűjtőprojektje" pedig arra hivatott ösztönözni a nagyközönséget, hogy saját családi fotóikkal, tárgyaikkal járuljanak hozzá a gyűjtemény bővítéséhez. Az az érdekes helyzet állt elő, hogy egyre több fénykép csak digitális formában van meg, ez mindenképpen arra ösztönöz bennünket, hogy minél hamarabb létrehozzunk egy digitális gyűjteményt.

Történeti gyűjtemény

A történeti gyűjteménybe a gyarapodásba, majd a leltárba végleges leltári számmal felvett anyagok kerülnek. Ebbe a körbe tartozik minden olyan dokumentum és tárgyi anyag, amely Orosháza és vidéke történeti múltjához kapcsolódik.

Ide tartozik viszont - mivel térségünk és annak 50 000 lakója is nagyobb egységek részeként kapcsolódik az egészbe -, a mai Dél-Alföld, mint régió (Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád és Békés vármegyék), illetve a Körös-Tisza-Maros közének emlékei, továbbá – mivel Orosháza város egykor több vármegye metszéspontjába esett – az egykori Csanád és Arad megyékhez tartozó területek múltja is. Ezekben az esetekben elsősorban a makro- és régiótörténeti kutatások révén kinyerhető adatokról beszélhetünk, amelyek, mint párhuzamok, vagy mint a részt az egészben hordozó tanulságok segíthetnek a szűkebb, lokális történelem megértésében, esetenként pótolhatják vagy kiegészíthetik a hiányosan fennmaradt, vagy elveszett adatokat. Kétségtelen viszont, hogy tágabb területi összefüggésben csak kifejezetten indokoltan gyűjtenek történeti forrásanyagot a területi múzeumok – ezzel kapcsolatban számos további múzeumnak vannak kötelezettségei.

A történeti szakág ilyen tágabb összefüggésrendszerben elsősorban a történeti szakirodalmat gyűjti – ez azonban már a történeti kutatásokhoz tartozik, nem a történeti gyűjteményhez, a kettő természetesen összefügg egymással.

Irodalomtörténeti gyűjtemény

A gyűjteménybe a gyarapodásba, majd a leltárba végleges leltári számmal felvett anyagok kerülnek. A feltárás, az anyag feldolgozásának joga, a leltárba vevő muzeológust illetheti a gyarapodást követő 5 évig. Ebbe a körbe tartozik minden olyan dokumentum és tárgyi anyag, amely Orosháza és vidéke irodalmi múltjához és jelenéhez kapcsolódik.

A történeti szakághoz hasonlóan kiterjed a figyelem a történelmi gyűjteménynél leírtak miatt a mai Dél-Alföld, mint régió (Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád és Békés vármegyék), illetve a Körös-Tisza-Maros közének emlékeire, továbbá az egykori Csanád és Arad megyékhez tartozó területek irodalma iránt is.

Jelenleg lezárt gyűjtemény.

Képző-, és iparművészeti gyűjtemény

Báthory Júlia (1901 – 2000) – üvegtervező művész

Boldizsár István (1897. Orosháza – 1984. Budapest) – festőművész

Bolmányi Ferenc (1904. Léva – 1990.) – festőművész

Csáki-Maronyák József (1910. Orosháza – 2002.) – Kossuth-Díjas festőművész

Emil Vitroel (1929. – 2001.) – szobrászművész

Kass János (1927. Szeged – 2010. Budapest) – grafikusművész

Nicolas Muller (Müller Miklós) (1913. Orosháza – 2000. Spanyolország) – fotóművész

Pap Gyula (1899. Orosháza – 1983.) – festőművész

Az orosházi Városi Képtár folyosóján megtekinthetők az Orosházi Festők Csoportjának alkotásai, Oskó Lajos és Rezes-Molnár Lajos festményei, illetve Ujhelyi István, gyulai születésű fotóművész hat fotója is.

Fábián Irén Zsófia orosházi születésű, jelenleg Gyulán élő festőművész 2016-ban 15 alkotását a városnak adományozta. Az elmúlt években több neves művész felajánlásával értékes alkotásokkal gyarapodott e két gyűjtemény.

A Képzőművészeti és Iparművészeti gyűjtemények jelenleg lezárt gyűjtemények.

Az egyes gyűjteményekhez segédgyűjtemények (adattárak) is tartoznak. Külön említendő a jelentős mennyiségű kötetből álló múzeumi szakkönyvtár.

Az információs társadalom kiépülése, a múzeumi munka hatékonyabb társadalmi hasznosulása és a kultúrához való egyenlő hozzáférés elve szükségessé teszi a múzeumi gyűjtemények digitalizálását. Ez kétirányú folyamat. Egyrészt jelenti a nyilvántartások – és a bennük felhalmozódott információk digitalizálását –, másrészt maguknak a műtárgyaknak és muzeális dokumentumoknak a digitalizálását.

Az egyes gyűjteményekhez papír alapú leltárkönyvek tartoznak. Az intézményben lévő leltárkönyvek digitalizálása folyamatos, valamint számítógépes-nyilvántartásba történő rögzítésük is megoldott.

A nyilvántartáshoz az intézmény rendelkezik nyilvántartási programmal (HUNTEKA). Az utóbbi években egyre több elsőként excel táblázatba vitt adat került átkonvertálásra a rendszerbe. Ezzel párhuzamosan folyamatosan zajlik a számítógépes nyilvántartás javítása, bővítése és fejlesztése. A leltározási feladatok minden tárgyi gyűjteményt érintenek. A digitalizáláshoz kapcsolódóan a leltárkönyvi adatok ellenőrzése, szükség esetén pontosítása, helyesbítése és bővítése is folyamatos a nyilvántartásban.

A műtárgyak digitalizálása több módon történik. A kétdimenziós műtárgyak esetén szkennerek segítségével. A szkennerek mellett az intézmény rendelkezik műtárgyfotózáshoz szükséges felszereléssel (megfelelő minőségű fényképezőgép, objektívek, lámpák, fotólabor etc.), a műtárgyak (publikációs minőségű és munkafotók) fotózását egy fő végzi. A műtárgyak közül a reprezentatívak 3D szkennelést követően felkerültek a Múzeum honlapjára is.

Tudományos feldolgozó munka

A kulturális örökség tárgyainak és dokumentumainak múzeumi gyűjtése nem öncél: a belőlük kinyerhető információkkal saját múltunkkal kapcsolatos ismereteink gyarapodnak. A múzeumi tudományos feldolgozó munka szerves és elválaszthatatlan része az intézmény

működésének. Ehhez megfelelően képzett, felkészült és naprakész tájékozottsággal rendelkező muzeológusgárda szükséges, amelynek tagjai részt vesznek tudományáguk szakmai közéletében, magas színvonalon publikálnak és konferenciákon adnak elő, illetve részt vállalnak tudományszervezési feladatokban. A múzeum elsősorban online felületén teszi közzé a kutatások eredményeként létrejött tanulmányokat, ezzel is segítve azok széles körű elérhetőségét, megismerését. A Mozaikok Online c. kiadványunkban teret adunk fiatal kutatóknak, egyetemi hallgatóknak is, publikációjuk megjelentetésére.

Kiállítások

A Nagy Gyula Területi Múzeumban és kiállítóhelyein több állandó kiállítás működik. Az elmúlt 25 év legnagyobb projektje a 2022-ben elnyert MGP pályázaton megvalósított két állandó kiállítás. Ezek, a múzeumban található állandó kiállítások 2024-ben nyíltak, így azok tartalma igazán újszerű, közlésmódja sok évig fenntartható, a tartalom és a látvány korszerű. A kiállítóhelyek tekintetében a Darvas-házban található kiállítás az épület állaga miatt lebontásra került. A Városi Képtárban az állandó kiállítás tárgyai két-három évente cserélődnek.

Időszaki kiállítás évente több alkalommal nyílik, melyekben helyet kapnak helyi alkotók, gyűjtők anyagai is.

Múzeumpedagógia és közművelődés

Múzeumunk gyűjteményéből és kiállításából kiindulva közművelődési és múzeumpedagógiai tevékenységünk ismereteket és élményeket közvetít, bemutatja a muzeális intézményrendszert, biztosítva a látogatók egyéni hozzáférését a tartalmakhoz. Közművelődési és múzeumpedagógiai tevékenységünk iránya a gyűjteményspecifikus közvetítés: gyűjteményünk jelenti a kiindulópontot, ezért a gyűjteménytől függő közvetítési tartalmak, formák kialakítása került a középpontba.

A közművelődési és múzeumpedagógiai tevékenységet behatárolják az épületek adottságai, a foglalkoztató terek jelentősen meghatározzák a programok nagyságát és módszereit. Az udvarban lévő fedett, árammal, vízzel ellátott foglalkoztató tér kitűnő helyszín a nagyobb teret és kevésbé kényes helyszínt igénylő programokhoz. Befolyásolja és alakítja programjainkat Orosháza város és a helyi intézmények, elsősorban az iskolák igényei.

Tevékenységünk célja: az óvodától a nyugdíjas korig, minden korosztálynak új ismereteket adni, valamint ehhez olyan módszereket alkalmazni, hogy képesek legyenek a látogatók ezeket feldolgozni, miközben élvezik a tanulási folyamatot. Olyan réteget szándékozunk kinevelni, mely nem passzívan szemléli a múzeumot, nem csupán a tárgyakat, kiállításokat

tekinti meg, hanem a múzeumban végzett tevékenysége nyomán megszereti az intézményt, szórakozást és élményt nyújt számára az itt eltöltött idő. A tanulók felé cél, hogy a tananyagot kiegészítő gyakorlati ismeretek megszerzésének helyévé váljon múzeumunk. A gyűjteményekhez kapcsolódó múzeumpedagógiai munka sikeres a gyakorlatban. A kézműves foglalkozások felkeltik az érdeklődést a hagyományos mesterségek iránt. A gazdag történeti múlt megismerése elősegíti az érdeklődés felkeltését saját családi hagyományaik, a település kulturális értékei iránt. A településhez tartozás tudatának, az identitástudatnak erősítésére jól bevált módszer tehát a mesterségek, a hagyományok megismertetése a kiállítások, foglalkozások által. Az állandó kiállításainkhoz kapcsolódó helytörténeti, néprajzi múzeumi órák elérhetőek, ezeken magyarázattal, kifejtéssel, kérdés-felelettel, megfogható tárgyakkal próbáljuk felkelteni a tanulók, látogatók érdeklődését.

A tapasztalat azt mutatja, hogy több manuális tevékenységre lenne szükség. Ezek számán bővítettünk. Az élménynyújtás az egyik legfontosabb hatás, az egyik elsődleges megkülönböztető jegy az iskolai foglalkozásoktól. Több interaktív eszköz használatára van lehetőség a múzeumban, mely szintén vonzó, ezek a látogatót aktivitásra készítetik, és észrevétlenül adnak plusz tudást.

Több múzeumpedagógiai kiadványunk van, melyek közül a legjelentősebb az Orosházi pillanatok, mely 9 témakörben dolgoz fel 168 témát. Ismeretet ad, foglalkoztat, játékosan készítet cselekvésre.

2) Fejlesztési koncepció

Jövőkép

Orosháza és a kistérségben lakók által korlátlanul használható kulturális központtá válás, amelynek alapja a magas színvonalú tudományos munka, amely a gyűjteményre épül. A múzeumi élmény legyen mindenki számára hozzáférhető, átélhető, befogadható.

A Múzeum legyen a 21. század igényeinek megfelelő, korszerűen felszerelt, oktatási, kulturális, képzési és szabadidős feladatokat egyaránt támogató multifunkcionális intézmény. Szolgáltatásait az egész kistérségre, illetve a területi illetékességére kiterjedően lássa el.

Ezek a szolgáltatások egyfelől alkalmasak a közösségi tevékenységek és rendezvények támogatására, továbbá információs, szociális, prevenciós gyermek- és ifjúsági programok lebonyolítására.

A helyi társadalom identitástudatának elmélyítése érdekében, a közösségi kohézió megerősítéséért olyan műhelymunkák létrejötte, amely a mindennapi, gyakorlatias kérdésekben nyújt szakszerű segítséget. A szakmai tapasztalatra és a Múzeum által épített, illetve használt adatbázisokra támaszkodva.

Célok

Kiemelt cél a Múzeumban folyó szakmai – muzeológiai és múzeumpedagógiai közönségkapcsolati – munka színvonalának emelése, illetve a gyűjteményekhez való (digitális) hozzáférés javítása. A fejlesztési stratégia megkívánja az intézményben folyó munka korábbiaknál feszezebb szervezését.

A stratégiai tervben foglaltak megvalósításával a Múzeum:

- a helyi történelem, kultúra feldolgozása, bemutatása, illetve múzeumpedagógiai, közművelődési tevékenysége révén, együttműködve az egyházakkal, civil szervezetekkel, szakmai szervezetekkel és a társintézményekkel hatékonyabban erősíti az intézmény lokális közösségteremtő szerepét;
- az állományvédelmi, restaurálási feltételek javításával hatékonyabban őrzi az intézményre bízott és gyűjteményeiben található tárgyi örökségelemeket;
- a kortárs képző- és iparművészeti élet szervezése és bemutatkozási lehetőségének megteremtése révén, valamint a kortárs kultúra egyéb területeinek közművelődési programokba való integrálásával hatékonyabban biztosít intézményi kereteket a kortárs kultúrának;
- a digitalizálási program megvalósítása;
- a hátrányos helyzetű csoportokat, fogyatékkal élőket célzó programok révén hatékonyabban biztosítja az esélyegyenlőséget a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben;
- muzeológiai és múzeumspecifikus közművelődési programjaival gazdagítja a szabadidő kulturált eltöltését szolgáló kínálatot;
- virtuális kiállítások létrehozása, digitális tartalmak előállítása;
- HUNTEKA adatbázis építése;
- egész életen át tartó tanulás támogatása;
- helytörténeti kutatások támogatása, helytörténeti műhely létrehozása;
- együttműködés a helyi intézményekkel, civil szervezetekkel;
- területi kapcsolati háló tovább építése;
- a múzeum közösségi szerepének erősítése;
- szakmailag felkészült, innovatív, elhivatott munkatársak vegyenek részt a múzeumi célok elérésében.

A Nagy Gyula Területi Múzeum célja egy új típusú élményigényt nyújtani szándékozó, látogatói elvárásokhoz igazodó, a helyi kulturális javak, tárgyi és szellemi emlékek alapján felépített programközpontú, valódi szolgáltatási kínálatot adó múzeum létrehozása.

Épületállomány és infrastruktúra

A Nagy Gyula Területi Múzeum épülete a felújításnak köszönhetően jó állapotban van. A nyílászárók cseréje és a fűtés korszerűsítése tenné még vonzóbbá, és ezzel költséghatékonyabb működést lehetne elérni. A kiállítóhelyek mindegyike felújításra szorul. A Városi Képtár tetőhéjazatát cserélni, emeleti mennyezetét részlegesen cserélni szükséges. Klímarendszerét és fűtését korszerűsíteni kell. A Darvas József Irodalmi Emlékház felújításra szorul, a dolgot árnyalja, nehezíti, hogy Műemléki védettség alatt van az épület.

Raktáraink állapota nem jó, azok is felújításra szorulnak. A legjobb megoldás egy új tömbraktár lenne, ahol az állagvédelem szempontjait figyelembe véve külön lehetne tárolni a tárgyakat anyagaik szerint. Így a helységekben minden tárgytípus olyan ideális közegben lenne, amely megfelel a műtárgyvédelemnek.

Humánerőforrás-gazdálkodás

A hatékony és magas színvonalú múzeumi feladatellátás jól képzett, folyamatos megújulásra kész, teljesítményorientált s elkötelezett munkatársi gárda nélkül nem képzelhető el. Ennek fontos eleme a bérek rendezése. A közalkalmazotti bértáblától örökölt anomáliák következtében a bérek nem kellően differenciáltak: a teremőrök és a muzeológusok bére közötti különbség nem fejezi ki a befektetett munkában illetve felelősségben tetten érhető különbséget.

A muzeológusokkal szemben elvárt a folyamatos tudományos tevékenység, a tudományos és szakmai közéletben való aktív részvétel. Ennek keretében évente az alábbi kötelezettségeknek kell eleget tenniük:

- publikációs kötelezettség: a múzeumi évkönyvben vagy más tudományos igényű nyomtatott publikációs fórumon legalább egy, minimum fél ív terjedelmű tanulmány/forrásközlés;
- vagy előadás tartása egy tudományos konferencián;
- ismeretterjesztés: évente legalább egy előadás a múzeum előadássorozatában vagy más közgyűjteményi, illetve közművelődési intézménynél.
- a szakmailag felkészült, innovatív, elhivatott munkatársa vegyenek részt a múzeumi célok megvalósításában

Gyűjteményi munka

Mindenfajta múzeumi tevékenység alapját a gyűjteményi munka adja. A gyűjteménygyarapításnál az ad hoc ötletek megvalósítását fel kell váltania a tervszerűségnek.

Ehhez megfelelő anyagi forrás szükséges, a megfelelő gyűjteménygyarapítási koncepció nem elégséges. Így lehet biztosítani azt, hogy olyan gyűjtőmunka folyjon a múzeumban, mely illeszkedve az adott gyűjtemény sajátosságaihoz, meghatározza a gyűjteményezés irányát és a beszerzendő tárgycsoportokat. Ez kiemelten érvényes a helytörténeti gyűjteményre, ahol különösen nagy figyelmet kell fordítani Orosháza és kistérsége történetének új- és legújabb kori periódusaival kapcsolatos tárgyi- és dokumentumanyag tudatos gyűjtésére. A szerzeményezés tehát e téren nem elégedhet meg az esetleges módon felkínált tárgyak/dokumentumok elfogadásával. A gyűjtési koncepciónak reagálnia kell a város fejlődésének újabb tendenciáira, és meg kell határozni – a korlátozott anyagi erőforrások és a véges raktári kapacitás okán — a gyűjtés prioritásait is. Ez utóbbi azért is nagyfokú körültekintést igényel, mivel a korábbi koroknál a már meglévő gyűjtemény kiegészítése, bővítése, addig a jelenkorban a primer gyűjtés a cél. Ebbe éppúgy beletartozik a város folyamatosan átalakuló képének digitális fotókon való megörökítése, mint a napjaink történéseit dokumentáló tárgyak (pl. használati tárgyak, ruhák etc.), valamint a helyi társadalom mikroszintjeit bemutató tárgyak, dokumentumok szerzeményezése. A legújabb kori történeti gyűjtésben szükséges a proaktív módszerek alkalmazása, amely a város polgárainak megszólításával, hirdetések és rendezvények szervezésével tudatosan törekszik a közelmúlt és a félmúlt jellegzetes tárgyainak és dokumentumainak begyűjtésére.

Tudományos feldolgozó munka

A szakmai munka kiemelt feladata a tudományos kutatás, ezen alapul a teljes múzeumi tevékenység a gyűjteményfejlesztéstől a nyilvántartási munkálatokon át egészen a kiállítások rendezéséig, a bemutatásig. A tudományos kutatás koncepciójának kialakításában arra kell törekedni, hogy az összes szakág tekintetében fel legyen dolgozva a város, és kistérség legfontosabb eseményei, kulturális és természeti értékei. A muzeológusok ezért összehangolt kutatásokat kell végezzenek. Hiánypótló eredmények feltárására kell törekedni a régészet, a néprajz és a történettudomány területén. Fontos ezen kutatási eredmények közzétevése, elérhetővé tétele.

Fontos, hogy a gyűjteményi anyag, mely háttéranyagot biztosít a tudományos kutatásoknak, elérhetőek legyenek a külső kutatók számára is.

Kiemelt jelentőségű a helytörténeti kutatások támogatása, helytörténeti műhely létrehozása

- a szolgáltatás kidolgozása, a felhasználás feltételeinek szabályai,
- munkacsoport kialakítása,
- források feltérképezése (adatbázisok, keresők),
- marketing,

- helytörténeti kutatók felkeresése, a műhely működtetése.

Kiállítási stratégia

A kiállítás a múzeumi munka leglátványosabb eleme és eredménye. Az utóbbi időszakban a múzeumok megújulását/megújítását célul kitűző elméletek a kiállítási metodikát is revízió alá vették. Az ismeretek átadásának specifikumát a kiállításokban abban látjuk, hogy eredeti műtárgyakon keresztül, a műtárgyak által teremtett kontextusok révén, a látogató meglévő, gyakorta látens ismereteinek aktivizálásával ad intellektuális és/vagy esztétikai élményt.

A hangsúly az értéktartalmú közvetítésen van, a látogatóknak kínált kiállítások szervezésénél az alábbi tényezők a legfontosabbak:

- látható legyen a mögöttes kutatómunka, azok eredményei elérhetőek legyenek
- hordozza az egész életen át tartó tanulás lehetőségét
- legyenek látványos tárlatok
- vigyenek újdonságot, új megközelítésmódot a kiállítóterekbe
- nyújtsanak élményt

Cél a múzeumban létrejött állandó kiállítások után a kiállítóhelyek állandó kiállításainak újragondolása és megvalósítása.

Az időszaki kiállítások esetében olyan színvonalas tárlatok megvalósítása, melyek biztosítják az élmény, az ismeret és az esztétikum együttes hatását.

Fontos feladat a múzeum számára a helyi művészeti élet szervezése, valamint az, hogy bemutatkozási lehetőséget biztosítson kortárs képzőművészeknek. A kortárs művészet bemutatása, valamint a kortárs gyűjtemény fejlesztése egyértelműen fontos feladat.

Múzeumpedagógia és közművelődés

A kiállításban potenciálisan benne rejlő ismeretek az egyes látogatók számára – többnyire – csak korlátozottan tárulnak fel. Ennek legfőbb oka, hogy a látogató saját előzetes tudásának tükrében értelmezi a kiállítást, s nincs feltétlenül birtokában azoknak az ismereteknek és annak a komplex látásmódnak, amely az információk minél teljesebb körű kibontásának feltétele. Ezt a helyzetet a múzeumpedagógia tudja feloldani azzal, hogy segít a látogatói csoportoknak – sajátosságaikhoz igazodva – a kiállítás lehetséges olvasataiból minél többet feltárni.

A múzeumpedagógia területén a programkínálatot folyamatosan, minden szakág (helytörténet, régészet, néprajz) bevonásával frissíteni, illetve bővíteni kell.

A múzeumi programok szervezésével minden korosztály esetében tehát azt kell elérni, hogy az előzetes bejelentkezés nélkül múzeumba érkező látogató minél hatékonyabban be tudjon

kapcsolódni a múzeum világába, minél jobban megértse, mit akar üzeni számára az adott rendezvény, kiállítás, vagy az egész múzeum.

Közművelődési koncepciónk célja, hogy a múzeum az eddigi tapasztalatokra építve, lehetőség szerint minden látogatónak gyarapítsa műveltségét, készségeit, ismereteit, elérhetővé téve múltunk, hagyományaink ismeretanyagát.

Programjaink fontos szempontjai:

- helyi identitástudat erősítése
- egész életen át tartó tanulás támogatása
- ismeretterjesztés
- magas szintű szakmai tudás
- nyújtsonak élményt
- keltsék fel az érdeklődést
- aktív részese legyen a befogadó

Programelemek, melyekre tapasztalat szerint a továbbiakban is szükség van, ezek számát növelni lehet:

- nyári táborok
- helytörténeti vonatkozású tartalmak
- hagyományos kézműves foglalkozások
- szakmai előadások, kulisszatitkok feltárása
- zenés programok
- szakmai tárlatvezetések
- manuális tárgyalgó foglalkozások,
- tehetséggondozás,
- családi rendezvények.

A Múzeum kezdeményező minden kulturális intézménnyel való együttműködéssel kapcsolatban.

Minden orosházi kulturális intézménnyel volt és van közös projekt. Törekedni kell a helyi szintű együttműködések során a város humánerőforrásának mind szélesebb körű bevonására, melynek köszönhetően színesebb kulturális élet és hatékonyabb munkavégzés lesz az eredmény.

Fontos, hogy a meglévő köznevelési intézmények mellett minél több intézménnyel legyen aktív együttműködése az intézménynek.

Helyzetértékelés

SWOT

Erősségek	Gyengeségek
Épület, infrastruktúra	
az épület a városközpont közel van	az épület eredetileg nem múzeumi célra épült
önálló épületben van a múzeum	az akadálymentesítés részleges
jól megközelíthető, parkolási lehetőséggel	raktárak állapota és mennyisége nem megfelelő és nem elegendő
megfelelő mennyiségű fedett kerékpártároló az udvaron	oktatótér hiánya
fedett kerthelység, hagyományos kültéri kemencével	múzeumi bolt és kávézó hiánya
az épület rendelkezik elektronikus és mechanikai védelemmel, tűzvédelmi rendszerrel	ruhatár hiánya
	kicsi a kiállítótér
Személyzet	
múzeumi munkaköröknek megfelelő szakirányú végzettség	nehézségek az infokommunikációs technika alkalmazása terén
kötődés a múzeumhoz, motiváció	fiatal kollégák ismertsége a városban
rugalmas alkalmazkodás a területi feladatokhoz	jelentős változások a szakmai munkakörökben
szakmai ismeretek folyamatos bővítése, frissítése	
dinamikus fiatal csapat	
múzeum szakmai megítélése (fémkeresősök, családi múzeum)	
rendszergazda	
Múzeumlátogatók	
biztos célcsoport	kevés spontán látogató
pályázatokba bevonható partnerek	gyenge turisztikai kapcsolatrendszer
	honlap látogatottsága alacsony
Szervezés, irányítás	
telephelyek, szolgáltatások összehangolása	javítandó a belső kommunikáció
jó csapatmunka	
minőségirányítási szemlélet bevezetése	
jó kapcsolat a fenntartóval, szakmai szervezetekkel	

Gyűjtemények	
jelentős, értékes gyűjtemények	a gyűjteményfejlesztés anyagi és fizikai korlátokba ütközik
rendszerezett műtárgyi állomány	digitalizált állomány nagysága
HunTéka, digitális nyilvántartás	
Szolgáltatások	
jó kapcsolat a látogatókkal	nem ismerjük eléggé a felhasználói igényeket
jó kapcsolat a kutatókkal	
személyes szolgáltatásmenedzsment	
Rendezvények	
családi napok	humán erőforrás részleges hiánya
nyári táborok	
közösségi szolgálatban résztvevő diákok	
Kapcsolatok	
civil szervezetekkel való kapcsolatok	akadozó kommunikáció
oktatási intézményekkel való kapcsolatok	
kulturális intézményekkel való kapcsolatok	
helyi média	
Eszközök	
magas színvonalú interaktív eszközök	elavult informatikai eszközök cseréje
sokféle eszköztár	
speciális berendezések, eszközök sérülteknek	
HUNTEKA Qulto Education	
használatos IKT eszközök	

Külső környezet

Lehetőségek	Veszélyek
Innováció	
innovatív szemlélet	érdeklődés hiánya
reklám, marketing	motiváció hiánya
LLL „az egész életen át tartó tanulást” elősegítő múzeumpedagógiai program	
kiállításokhoz kapcsolódó kiegészítő rendezvények kidolgozása	
elektronikus tartalomszolgáltatás	

igényfelmérés	
Demográfiai tényezők	
rendszeres múzeumlátogató csoportok	csökkenő népesség
	kiszámíthatatlan érdeklődés
	csökkenő kulturális turizmus
Technikai, technológiai fejlődés	
az internet és a világháló új együttműködési formákat kínál	eszközök avulása
gyűjtemények digitalizálása új lehetőségeket teremt	szoftverek követése, frissítése
Gazdasági környezet	
új források bevonása pályázatokból	kevesebb támogatás a fenntartásra
múzeumi bolt	az épületek felújításának forrása
több tábor	szponzoráció, mecenatúra hiánya
egyéb térítéses szolgáltatás bevezetése	múzeumi normatíva hiánya (állami)
	szűkülő pályázati lehetőségek
	nem lesznek a múzeum számára elérhető EU-s források
	alacsonyabb bérezés
Jogi környezet	
a szerzői jogi törvény lehetőséget ad az oktatási, kutatási célok megvalósítására	adatvédelmi törvény betartása

13. Záró rendelkezés³

1. A Nagy Gyula Területi Múzeum Stratégiai terve 2025. június 15. napján lép hatályba és 2030. június 14. napjáig hatályos.
2. A jelen stratégiai terv alapján évente munkaterv készül határidők és felelősök megjelölésével.

Orosháza, 2025. április 22.

Józó Tamásné
múzeumigazgató”

³ 2025.-tól módosította a K.t. határozat mellékleteként kiadott „Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása”

- 8. A Szervezeti és Működési Szabályzat 4. mellékletét képező Nagy Gyula Területi Múzeum Digitalizálási Stratégia terve 2010-2025 dokumentumot a Nagy Gyula Területi Digitalizálási Múzeum Stratégiai terve 2025-2030. című dokumentum váltja fel a következő tartalommal.**

**„A Nagy Gyula Területi Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatának
4. melléklete:**

**Nagy Gyula Területi Múzeum
Digitalizálási stratégiai terv
2025 – 2030.**

OROSHÁZA

Helyzetelemzés

Jogszábályi háttér

A múzeum a feladatait alapvetően a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény alapján végzi. A törvény pontosan meghatározza a múzeum jelentőségét és feladatkörét:

„A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői, szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széles körű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége.”

A kulturális javak publikálása, valamint kiállításokon történő bemutatása, fizikai vagy online formában történő nyilvánossá, hozzáférhetővé tétele a törvények és rendeletek betartásával történik.

Jogszábályi környezet:

- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról
- 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról (személyes adatok kezelése, védelme; közérdekű adatok megismerése, közzététele)
- 2012. évi LXIII. törvény a közadatok újrahasznosításáról
- 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról
- 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról
- 1404/2017. (VI. 28.) Korm. határozat a Digitális Nemzet Fejlesztési Program megvalósítása során elkészült Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiáról

Az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeum 17 dél-békési település múzeumi feladatokat ellátó intézménye. 2022-2024 évben a múzeum épülete nagyobb

átalakítás után vált alkalmassá a korszerű szolgáltatások számára. A megelőző 17 év, az EU-s pályázatoknak köszönhetően jelentős infrastrukturális és tartalmi fejlesztést eredményezett a múzeum életében. Ezen fejlesztések hozzájárultak, hogy a gyűjtemény digitalizálása 2018. évben megkezdődhessen. Ezzel szinte egy időben indult el a gyűjtemény adatbázisban történő feltárása, amely adatbázis (HUNTÉKA) alkalmas a gyűjteményi anyag eredeti tárgyai mellett a digitális másolatok tárolására, kezelésére és keresésére, ugyanakkor képes a virtuális kiállítások szervezésére is. E folyamat végén indult meg a tárgyak digitalizálása, ebből is következik, hogy az infrastrukturális fejlesztéseket biztosítani kellett.

Infokommunikációs adottságok

A múzeum épületében lokális hálózaton működnek a digitális eszközök. Az adatok tárolására 2 db szerver működik klimatizált helységben. A múzeum munkatársai részére biztosítja a munkavégzéshez szükséges eszközöket.

Összesen 10 db asztaligép, és 3 db laptop áll rendelkezésünkre. A foglalkoztató térben 1 db 52' LED televízió, valamint 86'-os interaktív tábla segíti a munkánkat. Az emeleti állandó kiállításokban szervezett előadásokon, foglalkozásokon hangzuhany, holoprojektor, 32'-os érintőképernyő, valamint egy Samsung Smart TV, 2 db Samsung tablet és egy projektor áll rendelkezésünkre.

A digitalizálást és a napi munkát 2 db multifunkciós fénymásolóval oldjuk meg. A digitalizáláshoz 2 db digitális fényképezőgép és 1 db videókamera áll rendelkezésünkre. Korszerű és újszerű digitális tartalmak, QR kódok segítik az információk átadását, a látogatók szabad informálódását. A digitális tartalmak egy része honlapunkon is elérhető.

Nyilvános wifit biztosítunk a látogatóknak.

A műtárgyak digitalizálásához kialakítottunk egy fotó-szobát, ahol tárgyasztal, megfelelő világítástechnika és a fényképezőgépekhez egyéb kiegészítők is használhatóak.

Digitalizált állomány tárolása:

- merevlemezen: HDD
- külső tárhelyen: Múzeumi számítógépes felhasználói fiókok által elérhető szerver, 10 TB kapacitású. A tárolt adatokról rendszeres mentés készül.
- DVD-n: Munkatársak által szükségesnek és/vagy fontosnak tartott adatokról készíthető másolat, munkapéldány, vagy DVD élettartamát, adatvesztését és esetleges sérülését figyelembe véve adattároló eszköz is lehet.

A Nagy Gyula Területi Múzeumban található közgyűjteményi vagyon

A 2001-ben a megyétől Orosháza Város Önkormányzatának átadott múzeum, a Darvas József Irodalmi Emlékház, az Irodalmi Gyűjtemény, és a 2016. májusban a múzeumhoz csatolt Városi Képtár műtárgyállományaival egészült ki. Az alábbi táblázat a múzeum gyűjteményének mennyiségi adatait mutatja be.

A gyűjtemény digitalizálásának jelenlegi helyzete

A digitalizálás stratégiai terv szerint halad, amelyben meghatároztuk, hogy prioritást a beletárolt állomány élvez, a folyamatos előrehaladást azzal kívánjuk elérni, hogy 2026-tól a tárgyévi gyarapodást már digitális másolattal dolgozzuk fel.

A második lépésben az egyedi leltározatlan tárgyak akkor kerülnek digitalizálásra, amikor leltárba kerülnek.

Gyűjteményegységenként két szakaszban történik a digitalizálás, a tárgyi gyűjteményi anyag külső közreműködővel valósul meg. 2019. novemberében kezdődött a régészeti, néprajzi és történeti gyűjtemény tárgyainak digitalizálása, jelenleg kb. a 30 %-a készült el.

Az adattári gyűjtemény digitalizálása 2018. októberében kezdődött, amelyet a múzeum humánerőforrásából tudunk biztosítani. Feldolgozottságát tekintve két gyűjteményi egység készült el 95 %-osan. Ezen gyűjteményi egységek digitalizálása továbbra is folyamatos.

Az alábbi táblázatban **1** jelöljük a prioritást élvező gyűjteményi anyagot, **1** jelöljük a leltározatlan gyűjteményi anyagokat, **1** jelöljük azon gyűjteményi anyagokat, melyekről a későbbiekben születik döntés.

3. Gyűjteményi statisztika

Tárgyi gyűjteményi anyag																									
Szakágak		Tárgyévi gyarapodás												Összes meglévő állomány											
		Egyedi leltározott tárgy				Egyedi leltározatlan tárgy				Szekrénykataszteri anyag				Egyedi leltározott tárgy				Egyedi leltározatlan tárgy				Szekrénykataszteri anyag			
		1.				2.				3.				4.				5.				6.			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
1.	Természettudomány																								
2.	Régészet					4688	3141	70	1343					31690	31690	31690	31690	25988	21300	18159	18089	13000	13000	13000	13000
3.	Történet	23	10	282	15	40	610	307	8					16256	16233	16223	15941	1150	1033	423	116				
4.	Numizmatika													588	588	588	588								
5.	Néprajz		259	124			510	40						7860	7680	7601	7477	730	730	220	180				
6.	Képzőművészet																								
7.	Iparművészet																								
8.	Irodalomtörténet																								
9.	Agrártörténet																								
10.	Ipar-, technikátörténet																								
11.	Egyéb (vegyes)																								
	Összesen:	23	269	406	15	4728	4261	417	1351	0	0	0	0	56454	56454	56185	55779	28519	23714	19453	19036	13000	13000	13000	13000

Egyéb gyűjteményi anyag																							
Egyéb gyűjteményi anyag				Tárgyévi gyarapodás								Összes meglévő állomány											
				Leltározott (db)				Leltározatlan (db)				Leltározott (db)				Leltározatlan (db)				Tárgyévben revízió alá vont kulturális javak száma (db)			
Eredeti, forrásértékű dokumentumok				1.				2.				3.				4.				5.			
				2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021

1.	Történettudomány	67	8	31	35	129	256	242		3581	3514	3506	3475	1024	962	706	464	3228	286	362	
2.	Numizmatika																				
3.	Néprajz			15				218		64	64	64	49	227	227	227	9				
4.	Képzőművészet																				
5.	Iparművészet																				
6.	Irodalomtörténet									13981	13981	13981	13981								
7.	Agrártörténet																				
8.	Ipar-, technikatörténet																				
9.	Egyéb (vegyes)																				
	Összesen:																				
		67	8	46	35	129	256	460	0	17626	17559	17551	17505	1251	1189	933	473	3228	286	362	0
Eredeti, forrásértékű (archív) fényképek		1.				2.				3.				4.				5.			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
1.	Történettudomány		25	8				13		119	119	94	86	313	313	313	300				
2.	Numizmatika																				
3.	Néprajz		7	12						7320	7320	7313	7301								
4.	Képzőművészet																				
5.	Iparművészet																				
6.	Irodalomtörténet									3660	3660	3660	3660								
7.	Agrártörténet																				
8.	Ipar-, technikatörténet																				
9.	Egyéb (vegyes)																				
	Összesen:		32	20				13													
										11099	11099	11067	11047	313	313	313	300				
Adattári gyűjtemény		1.				2.				3.				4.				5.			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
1.	Adattári dokumentációs egység	192	67	45	5					97682	97490	97423	97378	1632	1632	1632	1632				
2.	Adattári fotók		129							6508	6508	6379	6379	277	277	277	277				

Film és hanganyag		1.				2.				3.				4.				5.			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
1.	Mozgófilm (m)																				
2.	Videó felvétel (perc)									1237	1237	1237	1237								
3.	Hangfelvétel (perc)	116				1376	1376	890		2176	2060	2060	1170	1603	1603	227	227				
4.	Egyéb (db)									378	378	378	378								
Könyvtári gyűjtemény		Tárgyévi gyarapodás								leltározott állomány				leltározatlan állomány				Tárgyévben revízió alá vont állomány			
		vásárlás útján				csere és ajándék útján															
		1.				2.				3.				4.				5.			
		2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
1.	könyv (kötet)	4				76	10		9	13176	13096	13086	13086								
2.	periodika (kötet)	4				59	3	47	2	2004	1941	1938	1891								
3.	egyéb dokumentum (db)																				
	Összesen:	8				135	13	47	11	15180	15037	15024	14977								

A gyűjtemény digitalizálása

Az első szakaszban a **múzeumi gyűjtemény** azon objektumai kerülnek **digitalizálásra**, amelyek begyarapodottak, vagy leltározottak. A digitalizálás ezen része retrospektív módon történik.

A digitalizálásra történő előkészítés során a gyűjtemény kezelője jelöli ki az objektumokat, erre azért van szükség, mert előfordulhat, hogy azonos leltári szám alá (azonos tárgyak) több egyed is tartozik. Ebben az esetben a gyűjteménykezelő feladata a digitalizálni kívánt tárgy előkészítése, melyet szakmai és műtárgyvédelmi szempontok is befolyásolnak.

Digitalizálásra kerülnek azok a gyűjteményi darabok (analóg objektumok), ahol az **állományvédelem, állagmegóvás** miatt kell biztosítani a megőrzést. Ezekről a gyűjteményi objektumokról is a muzeológus, vagy állományvédelmi felelős dönt. Amennyiben állományvédelmi szempontok miatt szükséges a digitalizálás, abban az esetben a gyűjteményi egységet be is kell leltározni, amennyiben eddig ez nem történt meg.

A gyűjteményben vannak olyan beletárolt gyűjteményi egységek és darabok is, melyeknek a digitalizálása más szakmai okok miatt nem indokolt, ilyen pl. a topográfiai gyűjtemény egyes részei.

A múzeumban található publikált dokumentumok, elsősorban könyvek esetében csak abban az esetben kerül sor digitális másolat készítésére, ha az adott dokumentum nem lelhető fel a magyar digitális archívumokban (pl. Magyar Elektronikus Könyvtár).

A régészeti gyűjtemény digitalizálása egyedi elbírálással történik, a fent megfogalmazottak szerint. Példaképpen kitérek itt a régészeti cserép oldaltöredékekre, amelyből egy dobozban van 80 db egymással össze nem illő darab. Ebben az esetben a régész fogja eldönteni, hogy darabonként, vagy egy táblázat elrendezésű csoportban lesz lefotózva a cseréphalmaz.

Jelenleg ebben a szakaszban tartunk.

A 2026-os évtől a retrospektív digitalizálás mellett a tárgyévben beletárolt múzeumi tárgyak már digitális másolattal kerülnek a gyűjteménybe.

A tudáslapú társadalom számára az információ igen nagy jelentőséggel bír. Múzeumi szolgáltatásokat és igényeket teremtve pedig lehetőség van arra, hogy olyan **digitális objektumok** kerüljenek a múzeum adatbázisába, melyeknek az **eredetijével nem rendelkezik**. A helytörténet szempontjából ez nagy lehetőség. Ezen objektumok digitális tartalmának beszerzése során kiemelt figyelemmel kell lenni a GDPR, a szerzői jog, valamint az átadó felhasználással kapcsolatos szabályaira. Ezek jellemzően már digitális formában, új gyarapításként kerülnek a gyűjteménybe. Erre a közelmúltban indított N.É.V. (Nekem-Érttem-Velem) kampány során sok példa volt, hiszen a felajánló tulajdonos számos esetben csak a tárgy digitális másolatát adja a múzeumnak megőrzésre.

Személyi feltételek

A múzeum humánerőforrása nem biztosítja a digitalizáláshoz szükséges szakmai feltételeket. Külsős szakember bevonásával történik az objektumok digitalizálása (fotózás).

Digitalizálás technikai paraméterei

Technikai paraméterek	
Fényképezőgép	Nikon D7200
Optika	Nikon 105 mm-es macro optika, Nikon 18-300 mm-es zoom optika
Vaku	állandó fényű lámpák 60*40 cm-es softbox, ernyő (nem tudom a márkát, nem én rendeltem) + Nikon SB-700-as rendszervaku
Állvány	Manfrotto 055b állvány Manfrotto 496 gömbfejjel
Tárgyasztal	
Háttér	6x3m-es fekete szövet háttér
Egyéb	

Digitalizálás formai követelményei

Digitalizálás formátuma	RAW és JPG
Mérete pixelben	Eredeti méret (6000*4000), közepes (1200*1200) és kis méret (400*400 pixel)
Átlagos képméret	
RAW	30 MB

JPG (eredeti méret, 6000*4000):	3 MB
JPG (1200*1200):	250 KB
JPG (400*400):	45 KB

Digitalizálás folyamata

A digitális stratégiában meghatározott szempontok alapján a folyamat a következő fázisokból áll:

- objektumok kiválasztása digitalizálásra
- előkészítés: tisztítás, egyéb előkészületek, azonosításhoz szükséges adatok biztosítása
- digitalizálás, metaadatok
- digitális objektum létrejötte, metaadatokkal
- analóg objektumok (tárgyak) visszahelyezése a raktárba (A digitalizált tárgyak visszacsomagolásakor, gyűjteménybe történő visszahelyezésekor ezért az állományvédelmi stratégiában meghatározott módon gondoskodni kell a savmentes, biztonságos csomagolóanyagok használatáról, azok megfelelő módon történő felhasználásáról.)
- az eljárás során használt digitális formátumok: RAW, pdf, jpg,
- nyers fájlok tárolása (Preservation master a PM a legeredetibb és legmagasabb minőségű, beavatkozásoktól mentes digitalizált kép RAW)
- felhasználásra szánt fájlok előállítása
- fájlok rögzítése az adatbázisban (azonosítás alapján)
- tárolás, biztonsági mentések.

Digitális tartalom a HUNTÉKA-ban

A rendszer valamennyi múzeum számára alkalmas gépi múzeumi katalógus építésére, a leltári tételekhez teljes tartalmak (képek, hangzó anyagok, teljes szövegek stb.) kapcsolására, és múzeumi leltározás számítógépen való végzésére. Mint ilyen, auditálásra alkalmas. A Huntéka múzeumi rendszer moduláris felépítésű, moduljai:

- múzeumi katalogizálás és adminisztráció
- múzeumi audit támogatása
- múzeumi webes katalógus
- elektronikus tartalomkezelés

Folytatólagos fontos feladatunk a Huntéka adatbázis rekordjainak mielőbbi leellenőrzése, fotókkal való feltöltése, hiszen ez egyaránt szolgálja a kutatók, érdeklődők, és a gyűjtemények kezelését végző muzeológusok érdekeit. Ez által pontos adatokat kapunk a gyűjteményeinkről, áttekinthetőbbé válnak, gyorsabbá válik a nyilvántartás, rendszerbe foglalás, könnyebben történhet a műtárgyak visszakeresése, és minőségileg javul a kutathatóság.

Az adatbázist bővítjük a hagyományos leltárkönyvekbe nyilvántartásba vett új műtárgyakkal. Ehhez szükséges a digitalizálendő anyagok metaadatolása, fizikai előkészítése, esetleges restaurálása.

A végső cél pedig egyértelműen az átállás a hagyományos leltározásról a digitális nyilvántartásra néhány éven belül, illetve az online tartalmak elérhetővé tétele. Kezdeményezni fogjuk a gyűjteményi anyagaink auditálását a következő sorrendben: néprajzi, történeti, régészeti gyűjtemény.

Az adatbázis feltöltése, az adatok javítása folyamatosan zajlik. Ezt a gyakorlatot folytatni fogjuk.

Katalógus

A modul lehetővé teszi, hogy a magyar múzeumi adateleírási szabályzatokat követve valamennyi objektumtípus (beleértve a nem hagyományos műtárgyakat, dokumentumokat és azok digitalizált megjelenését is) tartalmi és formai feltárása elvégezhető legyen.

A feltárt dokumentumokhoz teljes szöveges, képi vagy hangzó anyagok is hozzákapcsolhatók, ezáltal a múzeum kiépítheti saját elektronikus gyűjteményét és kielégítheti az online tartalomszolgáltatásra irányuló egyre növekvő igényeket is.

A feltárás során a szoftver támogatja a feldolgozót a szabályos besorolási adatok (tárgyszavak) ellenőrzésében, így az állomány áttekinthető, rendszerezett és szakmailag is megfelelő minőségű lesz.

A besorolási adatok köre korlátlan.

A feltárás űrlapokkal történik. Valamennyi múzeum, gyűjtemény, saját feltáró űrlapot készíthet. Az űrlapok tetszés szerint bővíthetők, módosíthatók, alakíthatók a jogosult felhasználó által.

Tartalomkezelés

Gyűjteménykezelő rendszerünkben lehetőség van a nyilvántartási és a besorolási rekordokhoz képeket és egyéb tartalmakat (3D dokumentum, film, hangzóanyag, teljes szöveg) csatolni, tárolni, és webes nyilvános és a nyomtatott felületeken megjeleníteni.

A múzeumi rendszer egyes gyűjteményekben való auditálásához szükséges funkciók

- Gyarapodási napló építése
- Szakleltárkönyvek építése, munkapéldány nyomtatása
- Külön nyilvántartások: mozgatási napló, kölcsönadott tárgyak naplója, nyilvántartások év végi zárása
- Nyomtatott outputok: év végi leltárkönyv, leírókarton, teljes nyilvántartás (kurrens és retrospektív), leltári adatok történetiségének megőrzése (história)
- Múzeumi előírásoknak megfelelő kifinomult jogosultságkezelés.

További funkciók a múzeumi munka támogatására:

- Kiállítás szervezés, műtárgy kölcsönzés szoftveres támogatása
- Restaurálás nyomon követésének szoftveres támogatása
- Tárolási, szállítási, biztosítási követelmények nyilvántartása

Auditálás támogatása

A rendszerben készen lévő leltárkönyvek és egyéb outputok az audit folyamatban megkívántak szerinti tesztre szabása, az elkészítésükben való közreműködés.

Az audit folyamat nyomon követése és annak lezárultáig való támogatása.

Konverzió

A régi nyilvántartás párhuzamosan használatban marad a szükséges ideig.

A már feldolgozott gyűjtemény 2019-ben konverzióra került. Jelenleg a javítása folyik, illetve a képek csatolása a tárgyakhoz. Ez a folyamat rendkívül időigényes volta miatt lassan halad.

Webes megjelenés

Csatlakozás a MuseuMap aggregációs portálhoz

A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Muzeológiai Módszertani és Információs Központja új, közös múzeumi digitális műtárgyadatbázis szolgáltatása, a MuseuMap portál, ahol a felhasználók kedvükre böngészhetnek a csatlakozó intézmények műtárgyai között, barangolhatnak a virtuális tárlatokon, tájékozódhatnak a múzeumok aktuális programjairól,

emellett megoszthatják kedvenceiket és saját virtuális kiállításukat a közösségi média felületein.

Saját webes Múzeumi katalógus

A HUNTEKA által feldolgozott adatok webes katalógusban lesznek érhetőek. Ügyfeleink maguk jelölhetik meg a megjeleníteni kívánt leltári tételeket és a hozzájuk tartozó képeket. A meghatározott szempontok alapján beállítjuk a megjeleníteni kívánt adatmezők körét, a keresési szempontokat és a nyilvántartási és leíró adatok a webes felületen való megjelenésének módját.

Digitális tartalmak felhasználása

A múzeum, mint a nemzeti kulturális örökség őrzője és bemutató intézménye, az által őrzött kulturális értékeket a 21. századi technikai eszközök segítségével tudja még szélesebb körben közkinccsá tenni. Így a gyűjteményünk a kulturális örökségi tartalmak, a tanulási, érték- és tudásközvetítési folyamatok közvetlen szereplőjévé válik. Ugyanakkor a digitalizálás révén integrálódik a közgyűjteményi intézmények tartalmához, virtuális egységet képezve, új típusú szolgáltatások kialakítására.

Gyűjtemény látogatottságának növelése

A helyesen alkalmazott digitális közzététel – mint például a dinamikus web kommunikáció vagy a virtuális kiállítások – növeli a gyűjtemények, és az eredetiség iránti érdeklődést és új felhasználókat generál.

Távfelhasználók, esélyegyenlőség

A digitális tartalomszolgáltatás által a kultúraközvetítő intézmények olyan befogadókhoz juttathatják el tartalmaikat, akiket a fizikai távolság megakadályoz a gyűjteményi térben való személyes megjelenésben. Az internet nyújtotta lehetőség, amely kiküszöböli a fizikai tér és az időbeli meghatározottság korlátait, jelentősen megnöveli a gyűjtemények hatáskörét és új távlatokat nyit a társadalmi esélyegyenlőtlenségek felszámolása irányában.

Közművelődési, oktatási funkció

A digitális kulturális örökségi tartalmak kimeríthetetlen forrást biztosítanak mind az intézményes, mind az intézményes kereteken kívüli, élethosszig tartó oktatás számára, hogy a megfelelő szereplők olyan szolgáltatásokat hozzanak létre, amelyek folyamatosan újrahasznosítják a memóriaintézményekben felhalmozott egyetemes és nemzeti tudásvagyont.

Publikálás, felhasználhatóság

A digitalizált tartalmak a közzététel korábban nem ismert, és nem alkalmazott csatornáin keresztül juthat el a szakmai, és tudományos közösséghez, illetve a legszélesebb értelemben vett kultúrafogyasztókhoz, az internet nyilvánosságán, az attrakció-fejlesztéseken (kiállítási informatika, mobilalkalmazások), és a kreatív ipar támogatásán keresztül. A digitális tartalom révén olyan felhasználási módok, kutatási módszerek nyílnak meg a kutatók előtt, amelyek nem voltak lehetségesek az analóg gyűjteményekben. A digitális tartalomban végezhető keresés, tartalomelemzés, automatikus feldolgozás a források használatának lehetőségeit jelentősen kibővíti. Támogatja az archívum eredeti szerkezetének dekonstrukcióján alapuló kutatási megközelítéseket. A könnyebb keresési lehetőségeken keresztül a kutatásba olyan anyagok is bevonhatók, amelyek az alacsonyabb szintű feldolgozottság miatt korábban a kutatói érdeklődésen kívül estek.⁴

Jogszabályi háttér, ajánlások

A Nagy Gyula Területi Múzeum digitalizálási stratégiáját a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény 42. § (4) b. pontja alapján készíti el. A digitalizálási stratégia az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében rögzíti a múzeumban őrzött kulturális javak digitalizálásának céljait és prioritásait, a digitalizálással létrehozott digitális adatvagyon hosszú távú tárolásának feltételeit, valamint a közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályait, beleértve a köznevelési célú hasznosítást is.

2019-ben megjelent a „Fehér könyv” elnevezésű kiadvány, mely a digitalizálás alapjait ismerteti a múzeumi szakmával. A stratégia készítésénél figyelembe vettük a Fehér könyv ajánlásait.

⁴ Fehér könyv : Módszertani útmutató a közgyűjteményi kulturális örökség digitalizálásához és közzétételéhez / Közread. EMMI ; szerk. Kómár Éva, Bánki Zsolt. – Bp., Emberi Erőforrások Minisztériuma : 2019.- 258 p.

Digitális tartalmak használata a múzeumban

A digitalizálás eredményeként a feldolgozott tárgyak kutathatósága, sok esetben bemutatása is lehetővé válik az eredeti mű mozgatása, kiemelése nélkül is. Ez lehetővé teszi a műtárgyak csomagolásának, raktározásának olyan kialakítását, mely biztosítja azok hosszan tartó megőrzését.

A szerzői és a hozzá kapcsolódó jogi aggályok az egyik legnagyobb problémát jelentik a digitalizáció szempontjából. Az Europeana és a vele kapcsolatban álló nemzeti aggregátorok több lehetőséget is javasolnak a közzétett kulturális tartalmak jogi szabályozására. A digitális tartalmak felhasználásakor a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényre kell tekintettel lenni.

Ezek közül a legszigorúbb a szerzői jogi védelem (Copyright), amely a szerző, illetve a jogtulajdonos hozzájárulása nélkül minden további felhasználást tilt. Az egyéb, a felhasználónak nagyobb mozgásteret adó jogi formák is (Creative Commons), amelyek engedik a változatlan formában történő újrafelhasználást, esetleg még kéri a tartalom népszerűsítését. A legmegengedőbb jogi forma (PDM – közkincsnek minősülő tartalmak) a módosítást is megengedi az eredeti forrás feltüntetésével.

A digitális fotók vízjelezve, csökkentett méretben kerülnek a honlapra.

Összegzés

A Nagy Gyula Területi Múzeum, mint területi múzeum a digitalizáció révén még inkább látogató- és kutatóbarát intézménnyé válik. A gyűjtemények ismertsége növekszik, segíti a kiállítás- és programszervezést, valamint a kiadványok, publikációk megjelentetését, hatékonyan reprezentálja a helyi és nemzeti identitás általa őrzött kulturális értékeit. A digitalizált tartalmak felhasználhatók oktatási célra, hozzájárulva az élethosszig tartó tanulás ösztönzéséhez.

A múzeum együttműködik más intézményekkel, szervezetekkel, civilekkel, ugyanakkor a múzeum törekszik saját, illetve pályázati forrásokból fejleszteni eszközeit, gyarapítani digitális állományát. A múzeumi gyűjtemény digitalizálása során megvalósul egy korszerű, muzeológusi, kutatói és látogatói igényeket egyaránt kiszolgálni tudó nyilvántartás. A múzeum honlapján és egyéb adatbázisokban élményszerűen hozzáférhetővé válnak a kulturális közkincs elemei, miközben az eredeti műtárgyak tárolásának, védelmének hatékonysága is fokozottan javul. A korábban digitalizált dokumentumok biztonságos

tárolásának biztosítása, a digitális állomány bővítése, saját adatbázisba való konvertálása prioritás és folyamatos feladat, cél a teljes digitalizáció elérése.

Orosháza, 2025. április 22.

Józó Tamásné
múzeumigazgató”

9. **A 68/2020. (VII.9.) K.t. határozattal elfogadott Orosháza Város Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma Szervezeti és Működési Szabályzatának jelen módosítással nem érintett rendelkezései változatlan tartalommal hatályosak.**

Orosháza, 2025. május ...

Józó Tamásné
igazgató

Záradék:

A Szervezeti és Működési Szabályzat 7. módosítását Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a/2025. (V.06.) K.t. **határozatával** jóváhagyta.

Raffai János
polgármester